

SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemani velja:

Za celo leto predplačan 15 gld., za pol leta 8 gld., za četrt leta 4 gld., za jeden mesec 1 gld 40 kr.

V administraciji prejemani velja:

Za celo leto 12 gld., za pol leta 6 gld., za četrt leta 3 gld., za jeden mesec 1 gld.

V Ljubljani na dom pošiljan velja 1 gld. 20 kr. več na leto.

Posamne številke po 7 kr.

Naročnino in oznanila (inserte) vsprejema upravnilstvo in ekspedicija v „Katoli. Tiskarni“ Kopitarjeve ulice št. 2.

Rokopisi se ne vračajo, nefrankovana pisma ne vsprejemajo.

Vredništvo je v Semeniških ulicah št. 2, I., 17.

Izhaja vsak dan, izven nedeļe in praznike, ob pol 6. uri popoldne.

Vredništva telefon-števil. 74.

Štev. 112.

V Ljubljani, v sredo 17. maja 1899.

Letnik XXVII.

Za „Našo stražo“.

(Govoril poslanec Kalan v deželni zbor kranjskem.)

Visoka zbornica!

V poglavju VIII. pri naslovu 10. v točki 17. je za razne dobrodelne namene določen kredit 15.000 gld. Gospod poročevalec je tukaj razporedil natanko, za kakšne namene se je svota razdelila, namreč za podpore dramatičnemu društvu, »Theater-Verein« itd. Glede podpore, katero se je za gledališče dovolilo, danes ne govorim, ker sem o tej stvari že v letošnjem zasedanju obširneje govoril, pač pa me je srce bolelo, ko vidim, da za druge točko, za podporo nemškemu »Theater-Verein« v znesku 5000 gld. pride podpora društvu sv. Cirila in Metoda samo v znesku 1000 gld.

Kdor pozna delovanje družbe sv. Cirila in Metoda, kdor pozna razsežnost tega delovanja, uspešnost tega delovanja in potrebo tega delovanja, ta bo gotovo spoznal, da je za družbo, ki je omejena samo na dobrodelne darove svojih udov, znesek 1000 gld. pač majhen, zlasti ako se s prejšnjim zneskom primerja, tako da mora slovenskega rodoljuba res srce boleti, ako vidi, da se je za to društvo v primeri s prej omenjenim »Theater-Vereinom« določila tako majhna svota podpore. Sicer pa v tem oziru letos še ne stavim nobenega konkretnega predloga, pač pa bi prosil gospoda poročevalca za prihodnje leto, da naj v finančnem odseku stavi predlog, da se bo družbi sv. Cirila in Metoda z ozirom na važnost njenega delovanja, na potrebo njenega delovanja in na veliko uspešnost, katero kaže njeno delovanje, od deželnega zbora dovolila večja svota podpore. Pač pa moram reči, da me je nekako rudečica obšla, ko sem bral, da ima društvo »Naša straža« dobiti samo 100 gld. podpore.

Društvo »Naša straža«, katero letos prvič stopi pred deželni zbor s prošnjo za podporo, ima, kakor pravila pravijo, svoj sedež v Ljubljani in se razteza po deželah in kraljestvih, zastopanih v državnem zboru, in društvo to ni politično, namen pa mu je, podpirati in krepiti v gospodarskem in kulturnem oziru Slovence in Hrvate na Kranjskem, Štajerskem, Koroškem in Primorskem, v jezikovno obmejnih ali jezikovno mešanih pokrajinah. Imenuje se to društvo »Naša straža«. Jako primerno društvo je to, ako pomislimo, kako da so meje slovenske, za katere je to društvo prav posebno namenjeno, dandanes popolnoma brez vsake straže, da so popolnoma prepuščene vsakemu navalu naših narodnih nasprotnikov in da se tega naši narodni nasprotniki na vseh mejah prav pridno poslužujejo. Ker najdejo meje naše slovenske domovine brez straže, prodirajo dalje in tako vidimo, da naš narod na mejah leto za letom nazaduje in se umika močnejši sili svojih narodnih nasprotnikov. Kratek in površen pogled na jezikovne meje nas popolnoma in docela o tem prepriča. Poglejmo na Štajersko in na stražo jezikovnih mej Slovenstva. Državni poslanec Robič je naravnost rekel, da v mariborskem okraju, katerega on zastopa v državnem zboru, gre stvar z ozirom na silno in vsestransko delovanje nemškega društva »Schulvereina« in

»Südmarke« tako nazaj, da, ako se v tem oziru od slovenske strani kaj uspešnega ne stori, da je on gotovo zadnji Slovenec, katerega bodo iz tega okraja poslali v državni zbor. Te besede so tako značilne za ondotne razmere, da pač boljših dokazov ne potrebujemo.

Drastično slikajo obupni položaj naših bratov na Štajerskem, in zato je potrebno, da od naše strani ondi postavimo stražo, ki naj da Slovincem sredstev, da bodo mogli braniti svojo zemljo, dedščino svojih očetov, in ohraniti jo v oni lasti, v kateri je bila v prejšnjih časih. Kako, gospoda moja, je na Štajerskem treba samopomoči, straže našega naroda, kažejo dogodki iz zasedanja deželnega zbora štajerskega. Morda se kateremu izmed gospodov čudno zdi slišati take pritožbe, čudno zdi, češ, vsaj imajo Slovenci na Štajerskem svoje zakonite pravice in svoje javne parlamentarne zastope, teh naj se poslužujejo, tam naj iščejo svojih pravic; — da, gospoda, ako bi bili Nemci na Štajerskem tako objektivni, tako pravični nasproti Slovincem, kakor smo Slovenci na Kranjskem objektivni in pravični nasproti Nemcem, bi to imelo veljavo in resničnost, toda gospoda moja, se li spominjate, kaj se je slovenskim deželnim poslancem štajerskim v tem zasedanju deželnega zbora zgodilo? Prosili so samo za eno meščansko šolo, katerih imajo nemški Štajerci, če se ne motim, devetnajst, toda ta gotovo za tretjino prebivalstva preupravičena in preskromna zahteva ni našla milosti pri prešernih gospodih v nemškem Gradcu.

Ako Slovenci na Štajerskem vidijo, da niti z najmanjšimi in za njihov narod najbolj vitalnimi predlogi ne proderejo, potem je edino, kar morejo storiti, po mojem mnenju le to, da se omejijo na lastno samopomoč, da se branijo s svojimi močmi, in ker so v tem oziru zlasti vezani na podporo iz središča, je to središče tudi dolžno jim stati na strani in jih podpirati v tem obupnem boju za pravično stvar, za narodni obstanek.

Enako potrebna je »Naša straža« na Primorskem. Tudi ondi so za Slovence v zadnjih letih nastopile tako težke, naravnost moram reči, tako neznosne razmere, da nekako kričijo proti Dunaju, da se končno vendar že uravna ta stvar tako, da bi bila pravična in uravnana ta stvar, kakor je to potrebno za prebivalstvo slovansko, ki je na Primorskem v ogromni večini. Kakor na Dunaju, tako, gospoda moja, je tudi na Primorskem parlamentarno življenje popolnoma ob veljavo prišlo. V Gorici so nekaj časa abstinirali laški poslanci, sedaj abstinirajo slovenski poslanci. Seveda je povod abstiniranja pri enih veliko drugačen, kakor pri drugih. V Istri morajo v deželnem zboru biti odsotni slovanski poslanci, in sicer zaradi tega, ker jim ne pustijo v domačem slovenskem in hrvatskem jeziku v zbornici govoriti. Jaz konstatiram, da je v Istri ogromna večina slovenskega in hrvatskega naroda in le pičla tretjina Italijanov, in vendar zastopniki Slovanov v istrskem deželnem zboru ne smejo slovenski in hrvatski govoriti.

Ako bi to poskusili in ako bi se tako daleč osokolili, morajo izpostavljeni biti najhujšim na-

padom z galerije, pljuvanju, kričanju, metanju polen z galerije (Klici na levi: Žalostno, škandal!) in ako ne morejo italijanski poslanci galerije dobiti za svoje namene, tedaj sami opravljajo te posle, ki so pač nečastni za omikane gospode, kar se je pa žalibog v istrskem zboru v letošnjem zasedanju zgodilo, in ko so naši rojaki, istrski deželni poslanci, morali izstopiti iz deželnega zbora in jih je deželni glavar povabil, da zopet vstopijo, poslal jim je to vabilo v italijanskem jeziku, in ko mu ta vabila vrnejo, češ, da sta dva oziroma trije jeziki v enakopravni deželi in da jim torej gre, da se jih povabi v domačem jeziku, tedaj izjavi deželni glavar v deželnem zboru, da je italijanski jezik v istrskem deželnem zastopu oficijalen in da je on torej popolnoma korektno postopal, ako jih je vabil samo v italijanskem jeziku. (Poslanec Povše: Lepa korektnost!)

Tako se godi, gospoda moja, v Istri Slovanom, tako se v Istri godi Slovanom pred očmi visoke vlade, katera v drugih kronovinah na vsako najmanjšo krivico pazi, zlasti ako le od daleč čuti, da se recimo nemškemu narodu godi dozdevna krivica, in precej prihiti, če ne drugače, brzojavno in telefonično na pomoč. Tam se pa nobena najmanjša prilika ne porabi, da se onim elementom, ki ne skrivajo svojega nepatriotičnega postopanja, dajajo vse pravice, in zato je tudi tam nemogoče, da bi istrski Slovani parlamentarnim potom kaj opravili, in zato so navezani tudi tam na lastno silo, na lastno samopomoč. Zato pa je treba, da se postavijo z lastnimi močmi in samopomočjo celega slovenskega naroda na stražo proti nečutenemu nasilstvu narodovih njihovih nasprotnikov.

In dete bolečin slovenske domovine, Koroška, kako se tam godi našim rojakom, o tem pač ni treba govoriti.

To je jasno, da na Koroškem slovenski narod leto za letom izgubiva na svoji meji in od desetletja do desetletja se proti jugu širi nemški element. — V prejšnjih časih se je to polagoma godilo, dokler ni bilo šolstvo tako razširjeno, kakor sedaj, sedaj pa nam pripovedujejo koroški slovenski rojaki, da odkar je uvedeno šolstvo po Koroškem po novem zakonu in odkar se na njih šolah skrbi, da so povsodi nastavljeni učitelji nemško-nacionalnega duha, od tistega časa jezikovna meja, ki se je poprej za 1/4 ure pomaknila v petdesetih letih, za toliko pomakne v desetih letih. — In gospoda moja, kar je posebno značilno in za koroške razmere posebno jasno, je pa debata, ki se je v zadnjem zasedanju vršila glede šolstva v koroškem deželnem zboru. Tam so zastopniki slovenskega naroda popolnoma skromno, — kajti tam se niti slovenski ne upajo govoriti, ampak nemški govoré, tako daleč smo prišli, — skromno zahtevali, da naj bi vendar večina dež. zbora in dež. šolski svet skrbela, da bi se vsaj v najnižjih razredih ljudskih šol otroci, ki nobenega družega jezika ne razumejo, kakor slovenskega, v domačem jeziku poučevali. Toda ta glas slovenskih zastopnikov koroških je ostal glas upjočega v puščavi in družega ni izvalil, kakor nekoliko smešenja, zaničevanja in kar je najbolj

značilno, je to, kar je dr. Steinwender kot poročevalec za šolstvo pri tisti priliki spregovoril. On pravi: »O koroških Slovencih ne bom govoril, ali so enakopravni ali ne, oni niso narod. Ta kos naroda, ki je z našo deželo tako tesno združen, ima druge potrebe, kakor celoten narod.«

To, gospôda moja, so najbolj značilne besede iz ust narodnega nasprotnika, ki jasno gleda dejanske razmere in ki pravi, da Slovenci koroški niso narod in da, akopram obsegajo tretjino prebivalstva, vendar z njimi ni tako ravnati kakor s celotnim narodom, ampak kakor s kosom naroda, ki je popolnoma izgubljen in ki ima popolnoma druge potrebe, kakor potrebe celotnega naroda, namreč kakor je Steinwender hotel reči, potrebe, da se otroci naučijo nemški in da tem potom ti jezikovni, Nemcem neprijetni prepri na Koroškem izginejo. Gospôda moja! Nas v središču to sicer neposredno ne tangira, vendar kolikor bolj se utesnijo naše meje, toliko bolj se potem tudi v središču moramo bati, da končno tudi na nas ne pride vrsta, in ako se govori že javno, da Slovenci na Koroškem niso narod, in da niso narod na Štajerskem in ne na Primorskem, — kje pa potem ostane slovenski narod?

Zaradi tega torej, ker ste gospôda Slovenci enih misli z menoj, da obmejnimi bratom Slovincem na parlamentarnem potu ni pomoči, ker tam, kjer nastopajo kot manjšina, se njih najbolj primitivnim zahtevam ne ugodijo, za kar so klasične priče Poreč, Trst, Gorica, Celovec in Gradec, zato je pa potreba, da si slovenski narod na mejah sam pomaga in svojim nasprotnikom v obrambo postavi, za to mu je pa potreba sredstev in iz te ideje je prišla misel, naj se osnuje, kakor so Nemci si osnovali »Südmark«, in sicer ne s tem namenom, da bi branili svojo narodno posest, o čemer bi jim mi ničesar ne ugovarjali, ampak s tem namenom, da bi prodirali v tujo posest, torej da naj se tudi pri nas osnuje neko obrambno društvo, toda le s tem namenom, da brani, kar je našega, pri tem pa popolnoma pusti, kar je našega soseda, kajti, kakor mi svoje spoštujemo, tako spoštujemo tudi tisto, kar vemo, da je sosedovo. V tem oziru se Slovincem ne more ničesar očitati, oni so popolnoma pravični in če imajo kako napako, je napaka ta, da so prekrotili in prepohlevni, ko branijo svoje pravice. (Pritrjevanje na levi.) Društvo tako se je osnovalo in namen društva je torej očiten in jasen in vsak mora sprevideti, da je prepotrebno to društvo, prepotrebno ne le, da obstoji po imenu, ampak da živi in da dela.

In v tem društvu, v vodstvu tega društva so odličnjaki, voditelji celega slovenskega naroda iz vseh pokrajin zastopani; brez razločka političnih strank združili so se tukaj v skupen namen proti skupnemu sovražniku, in zaradi tega, pravim, pa se mi je jako čudno zdelo, da se je društvu, toliko potrebnemu, kakor je »Naša straža«, dovolila bagatelna svota 100 goldinarjev, kakor kakemu beraču.

Gospôda moja, to bi bilo nedostojno zastopa slovenskega, kakor je naš kranjski deželni zbor, ako bi stopali s tako bagatelo v javnost, kajti s tem bi se le osmešili in bi se morali zlasti pred obmejnimi Slovenci sramovati. — Ako večina vsprejme to svoto, se to pravi, da ona sama bagatelizira to društvo, da mu ne pripisuje nobene važnosti, in ako je enkrat po takem faktorju društvo tako markirano, potem pač ne smemo ugodnih uspehov iskati pri delovanju tega društva, in ako deželni zbor dovoli samo 100 gld., s tem pokaže svojo vmemarnost nasproti društvu, zlasti pa tudi nasproti obmejnimi Slovincem, glede katerih smo vsi Slovenci na Kranjskem brez ozira stranke jedini, da je njih stanje obupno. Zato vas pa pozivljem vse slovenske poslance, da bodimo tudi glede podpore obmejnimi Slovincem vsi jedini in pokažimo, da ima večina slovenskih zastopnikov smisel za najvitalnejše potrebe naših rojakov na mejah in da hoče našim rojakom, — kolikor jej je mogoče po slabih močeh, dati sredstva, da se branijo proti nasilstvu narodnih nasprotnikov. 100 gld., gospôda moja, ki so tukaj postavljeni v proračun, niti za prah ne zadostuje, s katerim bi se vrabci pognali iz prosa na mejah naše domovine, nikar pa, da bi se s temi 100 gld. res v gospodarskem oziru kaj storilo in kaka last rešila in ohranila slovenskemu narodu.

Ti razlogi, gospôda moja, so popolnoma jasni in jaz mislim, da vsak, ki ima tukaj skupno dobro slovenskega naroda pred očmi, mi bo pritrdil, ako stavim sledeči predlog:

»Deželni zbor naj sklene:

Društvu »Naša straža« v Ljubljani se naj dovoli 1000 gld. podpore za l. 1899.«
(Živahno odobranje na levi.)

Deželni zbor kranjski.

XXI. seja dne 16. maja.

Ob 1/4. uri dež. glavar zopet otvori sejo.

Železnica Trebnje-Št. Janž.

V imenu fin. odseka posl. dr. Papež poroča o gradnji lokalne železnice Trebnje-Tržišče. Dež. zbor se je l. 1897 izrekel za lokalno železnico od postaje v Trebnjem čez Mirno in Mokronog do Tržišča, ki bi z dovlačnico segala do premogovnikov v Št. Janžu. Dež. odbor se je vsled tega obrnil do železničnega ministerstva s prošnjo, da bi dalo pregledati načrt po svojih organih. Ministerstvo je ustreglo tej želji in izjavilo, da se bodo mogli natančni stroški za zgradbo določiti šele po reviziji proge. Poizvedbe so pokazale, da je pričakovati 46.000 gld. surovih dohodkov, vršenih stroškov pa 29.000 gld., torej čistih dohodkov 17.000 gld. Če bodo stroški za zgradbo znašali 1.380.000 gld., obrestovala bi se ta glavica z 1.24%, tako da ni računati na primerno donosnost tega podjetja.

Drugo vprašanje je, ali naj bi se ta namepravna železnica ne stekala v sedanjo dolensko železnico na Veliki Loki, ker bi se s tem ognila hudega klanca. Toda večina vdeležencev se je izjavila za zvezo z železnico v Trebnjem.

Konzorcij pa navaja, da se bode mogla določiti zveza z dolensko železnico v Trebnjem ali na Vel. Loki, ko bo izdelan podroben načrt. Snuje se tudi družba, ki bode skušala premogovnike v Št. Janžu spraviti v denar.

Deželni železnični svet je mnenja, naj bi dežela v to svrhu dovolila k večjemu 100.000 gld. Na podlagi vsega tega predlagata dež. odbor in finančni odsek:

1. Dežela Kranjska zagotavlja za zgradbo lokalne železnice od postaje Trebnje ali Velika Loka dolenskih železnic čez Mirno-Mokronog v Tržišče ter z dovlačnico do premogovnikov v Št. Janžu 10% glavnice, toda le do najvišjega zneska 100.000 gld. av. velj.

2. S tem zneskom vdeležila se bo dežela pri dobavi glavnice v svrhu zgradbe navedene lokalne železnice tako, da prevzame glavinskih delnic al pari delničarske družbe, katera se osnuje za to lokalno železnico, za najvišji znesek 100.000 gld. av. velj. v notah. Ta vdeležba pa je odvisna od pogoja, da dobavo ostale od države in dežele nepokrite stavbne glavnice zagotovi bodoči koncesionar v znesku, ki ga določi državna uprava z izdajo prednostnih in glavinskih delnic družbe, katera se ima osnovati na ta način, da prevzame bodoči koncesionar poroštvo za to in pa gledé izhajanja s stavbno glavico, ki jo določi državna uprava.

3. Dividenda, katera pristoji prednostnim delnicam, se ne sme izmeriti više nego s štirimi odstotki, predno nastane glavinskim delnicam pravica do prejemanja dividende.

4. Glavinske delnice, ki jih prevzame dežela, morajo uživati ednake pravice kakor one, ki jih prevzame država in kakor druge glavinske delnice delničarske družbe, katera se osnuje.

5. Vplačilo za glavinske delnice, ki jih prevzame dežela, se bo izvršilo takrat, kadar se deželni odbor prepriča, da je zgradba lokalne železnice z dovlačnico vred v vsakem oziru popolnoma zagotovljena.

Posl. Lenarčič je na dolgo in široko govoril za ozkotirno železnico, ker bi bila cenejša; ta predlog pa ni bil podprt.

Posl. Povše obširneje priporoča predloge posebno z ozirom na to, da se pomnoži promet in s tem tudi dohodki dolenske železnice, ki je pasivna. Izjavi pa se proti ozkotirni železnici, kakor jo je priporočal predgovornik.

Posl. Pakiž podpira predloge, a priporoča, naj bi se postaje postavile na primernih krajih.

Posl. Božič utemelji resolucijo, naj bi država že v prihodnjem letu zgradila vipavsko železnico od Gorice skozi Vipavo proti Postojni.

Baron Schwegel priporoča previdnost pri gradnji, posl. Hribar pa priporoča dodatni predlog, naj bi se dež. odbor baval pri tem tudi z vprašanjem glede ozkotirne železnice. Vsi ti predlogi so bili vsprejeti.

Prošnja občin St. Vid in Podraga glede podpore za napravo dveh kapnic na Nanosu se odstopi dež. odboru v primerno rešitev. (Poročevalec dr. Papež.)

Politični pregled.

V Ljubljani, 17. maja.

Narodno-politične zahteve nemške opozicije. Včeraj so se sošli na Dunaju člani pododbora nemških zaupnikov, da končno določijo narodno-politični program nemške opozicije. Vsi nemško-napredni krogi goje najboljše nade, da bodo člani pododbora popolno jedini in da dovrše delo v najkrajšem času. Načrt se potem še ta teden predloži skupni konferenci nemških zaupnikov v končno presojo. Kolovodje namreč nameravajo objaviti uspeh svojega dolgotrajnega »truda« v zadnji binkoštni številki svojih oficijelnih glasil. To je seveda v zvezi s konferenco zastopnikov desnice.

30letnica državnega šolskega zakona. Minulo nedeljo je minulo trideset let, odkar imamo v Avstriji napredno-moderni šolski zakon, odkar je zmagal liberalizem v boju proti katoličanstvu. Ta »znamenita« obletnica je dala posebno nemško-liberalnim krogom v raznih delih naše države povod, da so prirejali v nedeljo in včeraj razne slavnosti in zborovanja, na katerih se je z vso silo udrihalo po katoliških strankah in njih voditeljih. Pridružili so se jim kajpada tudi socialni demokratje, ki so posebno na Dunaju slavili zmago »nadpredka nad mračnjaštvom«. Trezen in pameten človek se pač ne more radovati te obletnice, ako si od bližje ogleda sadove novodobne šole. Napredovalo se je v tej dobi, toda le v nemoralnosti, nepoštenju in drugih takih cvetkah modernega liberalizma. Vse to pa le vsled tega, ker se je napredovalo v brezverstvu.

Car in mirovno vprašanje. Mej vsemi prijatelji pravega svetovnega miru je kajpada prvi ruski car, ki ničesar drugega ne želi, nego da se na vsi črti ustreže njegovi želji. Pred kratkim je bil pri njem v ednourni avdijenci angleški mirovni apostol Stead. Car se mu je zahvalil za njegovo intenzivno delo v Angliji in v Ameriki za mirovno propagando ter mu tudi naznanil, da stavi velike nade na mirovno konferenco v Haagu, ker si ne more misliti, da bi kateri državnikov mogel nasprotovati njegovim nasvetom.

Mirovna konferenca se prične jutri popoldne ob 2. uri, vendar so pa še sedaj nerešena marsikatera vprašanja, ki so bila te dni na dnevnem redu. Pred vsem še vedno ni dognano, kako je mogla Italija prodreti s svojo zahtevo glede papeževnega zastopstva pri konferenci. Francoski poslanec abbé Gayrand bo namreč v prihodnji seji interpeloval zunanjega ministra Delcassèja, je li res, kar poročajo nekateri listi, da je Nemčija, Anglija in, kar je jako čudno, tudi Avstro-Ogerska pomagala oziroma pritrdila Italiji pri tem vprašanju. Zunanji minister baje ne bo odgovoril na to interpelacijo. Kar se tiče Avstro-Ogerske, je ta vest mogoča le tedaj, ako so zmagali Mažari. Papeževemu zastopniku monsign. Tarnassiju je naročil državni tajnik Rampolla, naj se za nekaj časa preseli v Luksenburg. Tam ostane najbrže tako dolgo, dokler bo trajala konferenca.

Katoličanstvu na Kitajskem je vendar-le zasijala zarija boljše bodočnosti. Za nebroj krivic, ki so se že leta in leta godile katoličanom, posebno pa katoliškim misionarjem na kitajskih tleh, je prišlo zadoščenje. Vlada je namreč izdala poseben ukaz, po katerem se priznavajo katoliški veri jednake pravice, kakor jih uživajo druga ondotna verstva, katoličanstvo je toraj državno priznано. S tem so zajamčene katoliški duhovščini popolno iste pravice, kakor domačemu kitajskemu svečeništvu, in misionarji so uvrščeni mej kitajsko uradništvo. Za to važno pridobitev, veljavno za celo kitajsko cesarstvo, ima pač največ zaslug slavno vladajoči Leon XIII., ki se neprestano trudi za razširjenje katoličanstva in njegove pravice.

Dnevne novice.

V Ljubljani, 17. maja.

(Vseslovenska delavska slavnost.) Vdeležbo so nadalje naznanila sledeča društva: 50. Kmetijsko društvo v Podkorenu. 51. Slovensko zidarsko in tesarsko društvo v Ljubljani. 52. Kmetijsko društvo v Dobropoljah. 53. Posojilnica in kmetijska zadruga v Tomišlju. 54. Kat. izobraževalno društvo na Bledu. 55. Kmetijska zadruga na Bledu. 56. Bralno društvo v Spodnji Idriji. — Še enkrat pravlepo prosimo vsa društva, katerim se je doposlala dopisnica s tiskanimi vprašanji, naj jo nemudoma izpolnijo in oddajo na pošto. Töne stane nobenega truda, a pripravljalnemu odboru delo jako olajša. Pevska društva, ki nameravajo nastopiti s svojimi pevkimi zbori, naj pevske točke blagohotno takoj naznanijo pripravljalnemu odboru, da jih bode možno uvrstiti v vpored.

(Skupni obed pri vseslovenski delavski slavnosti) bode na »starem strelišču« ob 1. uri popoldne. Cene so se postavile kar najbolj nizke, tako da je vsakemu mogoče se ga vdeležiti, in so naslednje: Juha, meso in dve prikuhi 30 kr., s pečenko in salato 70 kr. — Tudi glede obeda prosimo vse tiste, ki se ga nameravajo vdeležiti, da nam to prav kmalu naznani, gotovo pa vsaj tri dni pred slavnostjo; dostavi naj se tudi, po kateri ceni.

(Iz deželne zbornice.) V včerajšnji seji je bila dolga razprava o pomenu gospodarskih društev. Debata je bila mirna in stvarna, razen burnega konca, katerega je povzročil poslanec Hribar s svojo skrajno netaktnostjo. Poročevalec dr. Schaffer je obširno in stvarno govoril o gospodarskem združništvu in posebe o takem združništvu v naši deželi. Posl. Povše je v daljšem govoru pojasnoval nujnost gospodarskega združevanja. Ta govor objavimo v celoti. — Popoldne ob treh se je seja nadaljevala ter se je sklenilo dati temeljnih akcij v znesku 100.000 gld. za lokalno železnico Trebnje-Tržišče. V tajni seji so se uredile plače deželnim uradnikom in sicer se bo v ta namen potrebovalo blizo 12.000 več nego dosedaj. — Sklenilo se je tudi uvesti nedeljski počitek za deželne uradnike in uslužbence.

(Zabavni večer) z vojaško godbo v »Katoliškem domu« se je v ponedeljek prav lepo izvršil. Dvorana je bila polna odličnega občinstva, ki se je v prijateljski družbi zabavalo prav po domače in v vsestransko zadovoljnost. — Kakor je ta prvi poskus pokazal, nadejati se je še lepih zabavnih večerov v »Katoliškem domu«.

(Osebnost.) Pred nedavnim v poljedelsko ministerstvo pozvani deželni koncipist dr. Maks Schescharg je imenovan za ministerialnega koncipista v poljedelskem ministerstvu.

(Imenovanje.) Deželni zbor je v včerajšnji seji deželnega oficila I. razreda Ivana Zupanca imenoval kanclijemskim adjunktom, inženirja Antona Klinarja nadinženirjem in nadinženirja Franc Witschla stavbnim svetnikom.

(Deželni zbor štajerski) je imel včeraj 35. sejo, v kateri se je vršila debata o predlogu poslanca Karlona glede sredstev za uravnavo učiteljskih plač. Posl. Buchmüller obžaluje, da so za mlajše učitelje prenizke plače; najnižja plača znaša 500 gld. Govornik je zadovoljen, da se odpravijo podučitelji, a nikakor ne, da se učiteljice ne smejo močiti. Dež. odbornik Robič naglašja, da bode na deželi navzlic temu pomanjkanje učiteljev. Najpreje treba zboljšati plače pri šolah tretjega plačilnega razreda. Govornik pravi, da je krajevni zistem krivičen, ker je večinoma odvisen od protekcij, ter predlaga, naj se 600 gld. določi kot najnižja plača. Nemški konservativci Hagenhofer, Wagner in Herk so za uravnavo učiteljskih plač, toda višja bremena naj bi se ne zvalila na nižje sloje prebivalstva.

(Usmiljeni bratje) so imeli dne 14. t. mes. v Gradcu svoj pokrajinski kapitel. Priorjem za Novo Mesto je zopet izvoljen o. Kajetan Popotnik, št. Vid na Koroškem o. Tomaž Kovačič.

(Ogenj.) Sinoči okoli 10. ure je navstal ogenj v vojaški bolnici na Dunajski cesti, katerega so pa vojaki sami kmalu pogasili. Zgorela je neki samo omara, v kateri so bile shranjene petrolejke. Računati toraj ni bilo treba na pomoč ga-

silcev, ki sinoči nič kaj niso imeli veselja za ta posel, akoravno se je skoro celo uro trebilo po mestu. Došlo je na mesto nesreče samo pet mož. Kaj je neki temu vzrok?

(Vipavska železnica.) Politiški obhod proge Gorica-Dornberg se prične 29. maja ob osmi uri zjutraj ter bode trajal do 4. ali 5. junija.

(Zadoščenje.) Dne 19. februarija 1898 bil je mizar in hišni posestnik Jakob Rižnar iz Radeč pri Zidanem mostu pri okrožnem sodišču v Rudolfovem zaradi hudodelstva goljufije, doprinešenega s krivo prisego, obsojen na trimesečno težko ječo. Obsodba se je opirala na sledeči dejanski stan: Jakob Rižnar je dne 1. februarija 1897 pri c. kr. okrajnem sodišču v Radečah prisegel, da »ni res, da mu je Jožef Podlesnik iz Svibnega izročil bil dne 18. novembra 1895 v uradnici radeške posojilnice na račun svojega dolga svoto 100 gld.« Jožef Podlesnik vložil je na to kazensko ovadbo, in pri glavni razpravi dne 19. februarija 1898 upoštevale so se izpovedbe Jožefa Podlesnika kot verjetne. Vsled tega izrekla se je zgorajšna obsodba. Od Rižnarja do najvišjega sodnega dvora vložena ničnostna pritožba ni imela uspeha. Toda Rižnar, svest si svoje nedolžnosti, ni odnehal, boriti se za svojo pravico. Posrečilo se mu je na podlagi obširnih in težavnih poizvedb dognati nove okolnosti, ki so pokazale vso stvar v drugi luči. Na to prosil je Rižnar za obnovitev kazenskega postopanja. Sodišče je vsled te prošnje uvedlo obširne poizvedbe in na podlagi teh je dovolilo c. k. višje deželno sodišče v Gradcu obnovitev kazenskega postopanja. Te dni se je dostavil zagovorniku Jakobu Rižnarju, dr. Ivanu Šusteršiču, sklep c. kr. okrožne sodnije v Rudolfovem, glasom katerega se je kazensko postopanje zoper Jakoba Rižnarja na predlog državnega pravdnika ustavilo in s tem izrekla popolna nekrivda Jakoba Rižnarja.

(Poročilo) se je danes dopoldne v tukajšnji frančiškanski cerkvi gospod Alojzij Vehovec iz Žužemberka z gospodično Ano Javornikovo iz Žalnice. Čestitamo.

(Premeščen) je davčni nadzornik g. V. Marušič iz Tolmina v Pazin; na njegovo mesto pride g. J. Perpar iz Pazina.

(Orožnika so napadli) v nedeljo zvečer vinjeni kmečki fantje v Zgor. Bitnju. Planili so nanj s kamenjem, vsled česar se je moral braniti z orožjem in je tridesetletnega kočarja Janeza Zihala ustrelil.

(Žepno uro je ukradel) neznan tat v soboto popoldne hlapcu Jak. Purkarju v Šmariju. Vredna je bila 31 gld. Hlapec je pozneje tatu dohitel in mu vzel nazaj ukradeno blago.

(Za nabiralec poštne razglednice) Ljudevit Stiasny, učitelj v Radovljici, potuje letos v Kavkaz. Kdor mu pošlje 3 K, dobi od njega po pošti 15 največ umetniško izdelanih razglednic, namreč: iz Radovljice, Trsta, Brindisi, Korfu, Aten, Dardanel, Carigrada, Tiflisa, Jalte, Sevastopola, Odese, Černovic, Budapešte, Zagreba in Reke (torej s 5 različnimi poštami znamkami).

(Nov poštni urad) se odpre 1. junija v Podgori blizu Gorice.

(Z Reke) poročajo, da so v noči od 15. na 16. t. m. neznani zlikovci odtrgali železniške šine na progi Zagreb-Reka v dolžini 30 m. K sreči so pravočasno opazili ta zločin in preprečili, da se brzovlaku ni pripetila nikaka nevarnost.

(Glavna preskušnja pri finančnem ministru.) Minuli teden je privedel neki odvetnik v Budimpešto deputacijo kmetov, ki se je hotela pritožiti proti vladni naredbi glede točarine Vodja deputacije si je za to slovesno priliko sestavil obširen govor ter se ga po daljšem trudu naučil na pamet. Zvečer pred vsprejemom je odvetnik ponovil svoj govor vpričo kmetov ter je svojo nalogo prestal v največjo zadovoljnost cele deputacije. Ob določenem uri se je podala drugi dan deputacija v ministrov palačo. Odvedli so jo takoj v vsprejemno sobo. Tu je stal pri pisalni mizi elegantno opravljen gospod in odvetnik, misleč, da ima pred seboj samega ministra, je takoj pričel s svojim dolgim nagovorom. Tuji gospod je sicer smajeval z glavo in dajal znamenje, da ne mara poslušati dolgega govora, toda odvetnik se ni dal motiti in je govoril z največjim navdušenjem, dokler ni rešil svoje naloge. Domnevani minister je bil vidno vznemirjen. »Častita gospoda«, pravi, »vaše pri-

tožbe so me vidno ganile, toda finančni minister je v sosednji sobi in jaz sam čakam na vsprejem!« Deputacija je bila umevno zelo poparjena, toda bila je takoj nato vsprejeta in odvetnik je ponovil svoj znani govor, potem pa rekel svoji deputaciji: »Saj sem vedel, da ta gospod ni bil minister, toda hotel sem le še ponoviti svoj govor«.

(Mučeništvo P. Viktorina v Kini.) Dne 5. decembra m. l. je padel P. Viktorin v roke brigandom, ki so ž njega obleko strgali, roki in nogi zvezali ter nesli v Houang-pó-chau. Tje so prišli med groznim krikom. Kdor je mogel, ga je tepel, potem so ga odvedli v Šekešan. Trpljenje je bilo veliko. Pet dni je visel na drevesu za roki, pri čemur so ga zbadali z razbeljenimi škarjami. Telesne muke so spremljevale muke duševne. Videl je, kako so obglavili 8 njegovih novokrščencev. Dne 11. decembra so tudi njemu glavo odsekali. Vsak načelnik čete ga je udaril s svojo skrhano sabljo. Glava je padla šele po 17. zamahleju. Zverine so gasile žejo ž njegovo krvjo, glavo so vlačili skozi blato. Lobanjo so razbili, možgane pojedli; slednjič so še truplo razsekali in si ga razdelili. P. Viktorin je bil star 29 let.

Telefonska in brzovljna poročila.

Dunaj, 17. maja. »Slovo polskie« piše, da se večina izvrševalnega odbora desnice izreče za vladni jezikovni načrt po § 14. Zato so se izrekli poljski klub, kat. ljudska stranka in Rumuni. Ti tudi mislijo, da se v istem smislu izreče slovanska krščansko-narodna zveza. Zadnja trditev je tem manj upravičena, ker Čehi še niso zato pridobljeni in se Jugoslovani gotovo ne odločijo, dokler Čehi ne pritrdijo takemu zakonu.

Dunaj, 17. maja. »Fremdenblatt« izjavlja, da so povsem neosnovane kombinacije nekaterih listov, češ da namerava avstrijska vlada zavleči definitivno rešitev nagodbenega vprašanja in privedi Ogre do tega, da obnove nov provizorij. Thunovo ministerstvo ni storilo v ta namen nobenega koraka.

Dunaj, 17. maja. Poljedelski minister baron Kast se je podal za deset do dvanajst dni v Dalmacijo.

Dunaj, 17. maja. Po poročilu tukajšnjih listov je svetnik pri upravnem sodišču dr. Heiterer-Schaller, ki je bil poročevalec v zadevi občinskih podpor za gradnjo cerkva, deželnemu maršalu baronu Gudenusu napovedal dvoboj, ker ni ugovarjal izjavam antisemitskih poslancev. Gudenus dvoboja še ni vsprejel.

Dunaj, 17. maja. Zadeva Gudenus-Heiterer je častno poravnana. Priče so izrekle, da graja, katero je včeraj predsednik Gudenus izrekel dr. Luegerju zaradi govora, zadostuje kot razlog, da se smatra zadeva častno poravnano.

Dunaj, 17. maja. Včeraj in danes zboruje tukaj pododsek zaupnikov nemških opozicijonalcev, da konečno uredi zahteve Nemcev. Danes zvečer končajo posvetovanje. V soboto se baje te zahteve že objavijo.

Zader, 17. maja. Zadnji potres 15. t. m. opoldne, katerega so čutili v Sinju, Turjakah, Košutah, Trilju in v Kapericah, je trajal pet sekund. Več poslopij je znatno poškodovanih. Dve osebi sta nevarno, šest pa lahko ranjenih. V Trilju je popoldne sledilo še trideset sunkov.

Budimpešta, 17. maja. V današnji skupni seji obeh zbornic je prebral ministerski predsednik cesarjev odlok, s katerim se zaključuje drugo in odvarja tretje zasedanje ogrskega državnega zbora.

Budimpešta, 17. maja. Razgovori o nagodbi se nadaljujejo po Binkošti. — Političen položaj v Avstriji ni tako kritičen, kakor ga slikajo nekateri listi. Ni istina trditev, da pri rešitvi nagodbe pade ali avstrijsko ali ogrsko ministerstvo, ker uprav v takih razmerah je želeti stalnejših vlad.

Budimpešta, 17. maja. Prepis mej ogrskimi in hrvatskimi oblastmi zaradi hrvatskih dopisov je dognan. Odlok določa, da se hrvatske vloge morajo vsprejemati, prestaviti in reševati.

Umrli so:

14. maja. Jožef Golobič, delavec, 63 let, Studentovske ulice 13, krvavenje.
15. maja. Ivan Lužar, izkuharja sin, 8 ur, Kolodvorske ulice 30, življenjska slabost. — Jakob Smolej, c. kr. deželni solski nadzornik v pok., 74 let, Františkanske ulice 12, ostarelost. — Amalija Potočnik, zasebnica, 79 let, Tržaska cesta št. 10, ostarelost.

Meteorologično poročilo.

Višina nad morjem 306-2 m., srednji zračni tlak 736-0 mm.

Dan	Čas opazovanja	Stanje barometra v mm.	Temperatura po Celziju	Vetrovi	Nebe	Padavina 24 urah
16	9 sveder	735-8	15-2	sl. svzh.	del. oblak.	1-0
17	7 zjutraj	738-9	12-0	sl. jvzh.	oblačno	
	2. popol.	738-2	20-6	sl. jvzh.	del. oblak.	

Srednja včerajšnja temperatura 16-1°, normale: 14-2°.

Tržne cene v Ljubljani dné 17. maja.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, m. st.	9	Špeh povenen, kgr.	75
Rež,	7-80	Surovo maslo,	90
Ječmen,	7	Jajce, jedno	2
Oves,	6	Mleko, liter	7
Ajda,	8	Goveje meso, kgr.	60
Proso,	9-80	Telečje	64
Koruza,	5-50	Svinjsko	76
Krompir,	3	Kostrunovo	40
Leča, hkl.	12	Pišcanec	55
Grah,	10	Golob	20
Fizol, m. stot.	12	Seno, m. stot.	—
Maslo, kgr.	1-05	Slama,	—
Mast,	75	Drva trda, 4 kub. m.	6-30
Špeh svež,	68	„ mehka, 4 „	4-50

DARILO

primerno binkoštno:

6 vrst namiznega in desertnega vina
in 1 steklenica stare sriemske slivovce ali pa droženke, skupaj 10 steklenic, poslanih na dom, samo gl. 5-21.

Prva hrvatska trgovina z vinom
in žganjem v Ljubljani.

Maleprodaja: Stari trg št. 30-32.
Glavna zaloga: na Glincih v Plavčevi hiši.
Vloga za steklenico 10 kr. 488 3-1

Turnske ure

izdelujem nove in popravljam stare. Pripočam se prečast. cerkvenim predstojništvom za obilna naročila.

Matija Lenard,

488 1-1 izdelovalec cerkvenih ur v Kranji.

G. Piccoli,

dvorni založnik

Nj. svetosti

papeža

Leona XIII.

lekarnar „pri angelu“
v Ljubljani, Dunajska cesta.

Železnato vino.

Kemične analize odličnih strokovnjakov, kateri so v

železnatem vinu
lekarnarja Piccoli-ja v Ljubljani
zmiraj potrdili navedeno množino
železa, so najboljši pričevali ter
dajejo največje poročilo za njega
učinek.

To vino je kaj dobro za slabokrvne, nervozne in vsled bolezni oslabele osebe, za blede, sloke (suhe) in bolehave otroke.

Cena polliterski steklenici 1 gl.

Naročila pošiljajo se z obratno pošto; poštnino plačajo p. n. naročniki. 827 33

Oljate barve v kositarnih skatljicah za razprodajalec in lastno uporabo se dobé pri tvrdki BRATA EBERL v Ljubljani, Františkanske ulice
Vnanja naročila proti povzetju. 228 5 11-3

Najnovejša stvar. Vse novosti najceneje.

Birmanska darila!

Priporočam svojo bogato največjo zalogo vsakovrstnih zlatih, srebrnih in nikelnastih

veržic, uhanov, zapestnic, ovrtnih veržic, prstanov itd. po jako znižanih cenah. 396 7

Se priporočam ter uljudno vabim

FR. ČUDEN

trgovina z zlatino in srebrnino
v Ljubljani, na Mestnem trgu.

Ceniki gratis in franko!

Pozor

kolesarji!

Obče znana, jako trpežna

kolesa Styria št. V „ljudsko kolo“

prodajajo se zaradi različnih cen drugih vrst koles po jako znižanih tovarniških cenah pri

Franu Čudnu v Ljubljani

s čemur je sl. občinstvu dana prilika po ceni si pribaviti

Styria št. V.

399 7

Zastopnik tvrdke: Josip Polak.

Primerna, trpežna in trajna birmanska darila.

Kdor želi kupiti za birmansko darilo ne samo cenó, temveč tudi dobro in natančno regulirano

žepno uro,

obrne naj se do tvrdke

424 7-6

Janko Klopčič

prodaja raznovrstnih zlatih, srebrnih, nikelnatih in jeklenih žepnih ur, zlatnine in srebrnine

v Ljubljani, Prešernove ulice št. 4.

Žepne ure za dečke in deklice od gl. 5- naprej.

Najnovejša špecerijska trgovina!!!

Karol Planinšek

prej Schober, Dunajska cesta št. 8.

Ozira se na svoj zadnji inserat, dovoljujem si sl. občinstvo opozarjati na svojo veliko zalogo špecerijskega blaga, kakor: raznovrstne kave, kakao, čokolade, olivnega, namiznega in aizer-olja itd.

Nadalje se istemu tudi priporočam za nakup najfinejšega francoskega in ogerskega konjaka, pristne sedmograške slivovke, finega tropinovca in špirita po najnižjih cenah, zagotavljajoč solidno in rečno postrežbo. 415 15-6

Kupuje in prodaja vse zdalej zaznamovane efekte in druge vrednostne listine po dnevnem kurzu.

BANKA Makso Veršec
v LJUBLJANI.

Srečke na mesečne obroke po 2, 3, 5, 10 goldinarjev. Giro-konto (hranilne vloge v tek. računu), obresti od dne do dne po 4 1/2 %. Poštno-hranilnišne položnice na razpolago.

Dunajska borza.

Dne 17. maja.

Skupni državni dolg v notah	101 gl. 05 kr.
Skupni državni dolg v srebru	100 > 55 >
Avstrijska zlata renta 4%	119 > 70 >
Avstrijska krona renta 4%, 200 kron	100 > 50 >
Ogerska zlata renta 4%	119 > 45 >
Ogerska krona renta 4%, 200	96 > 95 >
Avstro-ogerske bančne delnice, 600 gl.	920 > — >
Kreditne delnice, 160 gl.	857 > 75 >
London vista	120 > 47 1/2 >
Nemški drž. bankovci za 100 m. nem. drž. velj.	58 > 90 >
20 mark	11 > 77 >
20 frankov (napoleonidor)	9 > 55 1/2 >
Italijanski bankovci	44 > 75 >
C. kr. cekini	5 > 68 >

Dne 16. maja.

4% državne srečke l. 1854, 250 gl.	171 gl. 50 kr.
5% državne srečke l. 1860, 100 gl.	157 > — >
Državne srečke l. 1864, 100 gl.	197 > — >
4 1/2% zadolžnice Rudolfove želez. po 200 kron	98 > 75 >
Tisine srečke 4%, 100 gl.	138 > 25 >
Dunavske vravnjavne srečke 5%	129 > — >
Dunavsko vravnjavno posojilo l. 1878	108 > 75 >
Posojilo goriškega mesta	112 > — >
4% kranjsko deželno posojilo	98 > 25 >
Zastavna pisma av. osr. zem.-kred. banke 4%	97 > 70 >
Prioritetne obveznice državne železnice	— > — >
„ južne železnice 3%	169 > 50 >
„ južne železnice 5%	123 > 25 >
„ dolenskih železnice 4%	99 > 50 >

Kreditne srečke, 100 gl.	199 gl. 50 kr.
4% srečke dunav. parobr. družbe, 100 gl.	160 > — >
Avstrijskega rudečega križa srečke, 10 gl.	20 > 30 >
Rudolfove srečke, 10 gl.	28 > — >
Salmovs srečke, 40 gl.	85 > 50 >
St. Genois srečke, 40 gl.	84 > 75 >
Waldsteinove srečke, 20 gl.	60 > — >
Ljubljanske srečke	24 > — >
Akcije anglo-avstrijske banke, 200 gl.	152 > 50 >
Akcije Ferdinandove sev. želez., 1000 gl. st. v.	3347 > 50 >
Akcije tržaškega Lloydja, 500 gl.	458 > — >
Akcije južne železnice, 200 gl. sr.	55 > 75 >
Splošna avstrijska stavbinska družba	107 > 50 >
Montanska družba avstr. plan.	241 > 65 >
Trboveljska premogarska družba, 70 gl.	193 > — >
Papirnih rubljev 100	127 > 50 >

Nakup in prodaja

vsakovrstnih državnih papirjev, srečk, denarjev itd. Zavarovanja za zube pri žrebanjih, pri izžrebanju najmanjšega dobitka. — Promese za vsako žrebanje. Kulantna izvršitev naročil na borzi.

Menjarnična delniška družba

„MERCUR“
l., Wallzeile 10 in 13, Dunaj, l., Strobelgasse 2.

Pojasnila v vseh gospodarskih in finančnih stvarih, potem o kursnih vrednostih vseh spekulacijskih vrednostnih papirjev in vestni sveti za doseg kolikor je mogoče visocega obrestovanja pri popolni varnosti

naloženih glavnice.